

JUSTÍCIA GRATUÏTA

Els advocats
espanyols
importen el ‘pro
bono’ com a forma
d’ajuda solidària

TEMA DEL DIA | P. 2 A 4

18 Julio, 2025

Els advocats espanyols adopten el 'pro bono' com a acció social

Grans bufets, com Cuatrecasas i Molins, i despatxos més modestos se sumen a aquesta fórmula d'origen anglosaxó, habitual en sèries i pel·lícules, per defensar sense contraprestació econòmica col·lectius i persones sense recursos

J. G. ALBALAT
Barcelona

Els amants de les pel·lícules i sèries d'advocats dels Estats Units o del Regne Unit, de segur que estan habituats a escoltar els seus protagonistes parlar de casos *pro bono*. Els advocats de sèries com *Suits*, *The good wife* i *The good fight* porten de manera habitual casos *pro bono*, que són aquells pels quals defensen gratuïtament persones vulnerables i sense recursos econòmics. Aquesta fórmula d'acció social tan arrelada en la cultura jurídica anglosaxona l'han començat a adoptar amb ganes els despatxos d'advocats espanyols. És un mètode solidari i gratuït que permet ajudar organitzacions o entitats socials, i en alguns supòsits persones individuals, a accedir a la justícia sense con-

«És una funció voluntària, al seu torn molt intrínseca amb el deure ètic del l'advocat», explica Natàlia Martí, de l'ICAB

traprestació econòmica. Els casos més recents són el de Fàtima Ofkir, la jove de l'Hospitalet de Llobregat empresonada durant anys a Oman per presumpte tràfic de drogues, i el dels veïns de la fàbrica Tenneco de Badalona, que responsabilitzen l'empresa del càncer que pateixen.

A Espanya els precursors van ser les grans firmes d'advocats, com Cuatrecasas, Sagardoy, Roca-Junyent, Garrigues, Pérez-Ayala i Pérez Llorca, però ara la pràctica s'ha començat a estendre a bufets mitjans i petits i fins i tot l'han

adoptat professionals del dret a títol personal. L'esclat d'aquesta pràctica solidària en el món de l'advocacia és tan fort que ha propiciat la creació de la Fundació Pro Bono Espanya, que engloba 49 despatxos d'advocats punters i assessoreries jurídiques d'empreses influents, com Iberdrola, Enagás, Repsol, Sacyr i la companyia d'assegurances Zurich. Aquesta organització sense ànim de lucre té per objectiu «coordinar i promoure el treball i la cultura *pro bono* a fi d'enfortir entitats del tercer sector «a través del dret» com a «eina transformadora i multiplicadora de l'impacte social», segons diu el seu postulat. La fundació actua com a intermediària entre entitats socials que necessiten assistència legal i advocats amb capacitat de col·laborar-hi desinteressadament.

«El *pro bono* no és més que oferir i garantir l'accés a la justícia a tots els ciutadans sense obtenir una retribució econòmica, tasca que els advocats hem fet tota la vida a nivell individual. Amb l'entrada a Espanya dels grans despatxos nord-americans i britànics als anys 90, aquesta pràctica s'ha anat traslladant anys després als bufets espanyols», explica Natàlia Martí, diputada de la junta de govern de l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB). Les grans firmes espanyoles del sector es van reestructurar com a empreses, amb diferents departaments, per optimitzar recursos i ser més competitives, illavors van aprofitar per crear divisions o àrees d'acció social des de les quals aplicar el *pro bono* per als col·lectius més vulnerables.

«L'advocacia no és només una professió liberal, sinó que també és essencial per garantir l'accés a la justícia, que, al final, és un dret fonamental de tots els ciutadans. Per tant, els advocats tenen, oalmenys haurien de tenir, un deure ètic i legal de defensar els drets, fins i tot quan no comportin una retribució econòmica. Evidentment és una

funció voluntària, al seu torn molt intrínseca amb el deure ètic de l'advocat, que contribueix a l'Estat de dret», assegura Martí. «El *pro bono* es posa al servei dels que més ho necessiten i ajuda a aconseguir la justícia social, equilibrar desigualtats i assegurar drets, i comporta empatia i humanitat, que, al final, fomenta l'acostament a les

realitats més vulnerables», afegeix aquesta advocada.

Cuatrecasas és un dels despatxos espanyols que més ha potenciat el *pro bono*, amb la col·laboració de la Federació Pro Bono Espanya, posant el focus en entitats com la Confederació Autisme Espanya.

L'advocat soci d'aquest bufet Valentín García González afirma

Roda de premsa de Fàtima Ofkir, amb la seva advocada, Mónica Santiago (dreta), i Baltasar Garzón, a l'abril.

18 Julio, 2025

'Pro bono' és una expressió llatina que significa «per al bé públic». Es refereix al treball voluntari i gratuït que realitzen professionals, especialment advocats, per ajudar persones o grups que no poden pagar per serveis legals o per a causes d'interès públic.

Aquesta pràctica no té res a veure amb el servei d'assistència gratuïta o el torn d'ofici que gestionen els col·legis d'avocats, ja que està remunerat per l'Estat, mentre que el 'pro bono' és un servei que els despatxos d'avocats ofereixen de manera voluntària i gratuïta.

En l'àmbit legal implica que els advocats ofereixen els seus serveis sense cost a persones que no poden pagar o a organitzacions sense ànim de lucre que treballen en àrees com els drets humans, l'accés a la justícia o la defensa de col·lectius vulnerables.

Aquest concepte, a més, engloba la possibilitat de realitzar formació legal gratuïta per a determinades comunitats i entitats del tercer sector.

que la pràctica *pro bono* al seu despatx (es va crear una unitat específica el 2008) «és multidisciplinària i promou la participació de tots els nostres advocats i advocades per atendre les necessitats jurídiques de les entitats del tercer sector social». El seu objectiu principal, comenta, és facilitar suport jurídic perquè compleixin els seus projectes, «de manera que així es desenvolupa la dimensió social de l'advocacia». En el seu cas, aquesta tasca té una dimensió internacional, ja que també la desenvolupa a Portugal, Mèxic, Colòmbia, el Perú i Xile.

Tant aquest despatx com els altres consultats per aquest diari analitzen i valoren cas a cas quan els arriba una petició. «Es treballa igual que en altres casos i amb la mateixa qualitat», remarca. A Cucatrecasas, quan arriba una petició *pro bono*, un equip de sis persones

es reuneixen per valorar-lo i decidir si participen en el projecte.

La firma Molins Defensa Penal assumeix casos *pro bono* a través de la Universitat Pompeu Fabra i d'entitats del tercer sector que ajuden persones sense llar a sortir de la seva situació. «Aquestes per-

És «una forma de col·laboració amb l'Administració de Justícia», diu Paz Vallés, de la firma Molins Defensa Penal

sones solen arrossegar procediments penals vinculats a drogues, baralles o en alguns casos maltractaments en l'àmbit familiar», afirma Paz Vallés, advocada d'aquest despatx. Aquí, davant una petició *pro bono*, es valora «si la situació exigeix o mereix una assistència jurídica que impliqui

un compromís amb la societat» per part del bufet. Els lletrats assumeixen aquesta tasca de manera absolutament desinteressada. Segons Vallés, també és «una forma de col·laboració amb l'Administració de Justícia, que sempre veu amb bons ulls que puguem brindar la nostra ajuda de manera altruista en casos complicats».

L'advocat penalista barceloní Andrés Maluenda també desenvolupa aquesta pràctica des del seu despatx. «El gener del 2023 vam fundar Maluenda Social amb un equip especialitzat, i des de llavors col·laborem amb diferents associacions i fundacions sense ànim de lucre. D'aquesta manera, aconseguim arribar als que realment necessiten representació jurídica d'alt nivell però no disposen de recursos», assegura aquest lletrat. Entre els beneficiaris hi ha la Fundació Adecco, PDA Bulling i el Grup Som Via.

Cas mediàtic

Un dels casos *pro bono* més mediàtics l'ha portat el despatx Vosseler Abogados, concretament la directora executiva, Mónica Santiago: es tracta de l'alliberament de Fátima Ofkir, la jove de l'Hospitalet de Llobregat empresonada durant anys a Oman per presumpte tràfic de drogues. Però aquest bufet n'ha portat molts altres de vinculats amb accidents de trànsit, *bullying* i agressions sexuals. De nou, el compromís social està darrere d'aquesta pràctica. «És la necessitat dels professionals del despatx de contribuir desinteressadament a la nostra societat, per a fomentar el compromís social i fugir de l'individualisme egòlatra que s'imposa».

El fundador d'aquest despatx, Daniel Vosseler, ha sigut qui ha transmès al seu equip aquesta filosofia que ell mateix ha cultivat. Com resumeix Santiago, «l'empatia cap als col·lectius o persones més vulnerables fan que la nostra professió cobri sentit i vagi més enllà del compromís estrictament jurídic per generar un impacte que arribi a transformar-se en valors socials com humanitat, compassió i generositat». ■

Jordi Otix

JUSTICIA GRATUITA

Los abogados españoles importan el 'pro bono' como forma de ayuda solidaria

TEMA DEL DÍA | P. 2 A 4

Los abogados españoles adoptan el 'pro bono' como acción social

Grandes bufetes como Cuatrecasas o Molins y despachos más modestos se suman a esta fórmula de origen anglosajón, habitual en series y películas, para defender sin contraprestación económica a colectivos y personas sin recursos

J. G. ALBALAT
Barcelona

Los amantes de las películas y series de abogados de Estados Unidos o Reino Unido a buen seguro están habituados a escuchar a sus protagonistas hablar de casos *pro bono*. Los abogados de series como *Suits*, *The good wife* o *The good fight* llevan de forma habitual casos *pro bono*; aquellos por los defienden gratuitamente a personas vulnerables y sin recursos económicos. Esta fórmula de acción social tan arraigada en la cultura jurídica anglosajona la han empezado a adoptar con ganas los despachos de abogados españoles. Es un método solidario y gratuito que permite ayudar a organizaciones o entidades sociales, y en algunos supuestos a personas individuales, a acceder a la justicia sin

«Es una función voluntaria, a su vez muy intrínseca con el deber ético del abogado», explica Natàlia Martí, del ICAB

contraprestación económica. Los casos más recientes, el de Fátima Ofkir, la joven de L'Hospitalet de Llobregat encarcelada durante años en Omán por presunto tráfico de droga, o el de los vecinos de la fábrica Tenneco de Badalona que responsabilizan a la empresa del cáncer que sufren.

En España los precursores fueron las grandes firmas de abogados, como Cuatrecasas, Sagardoy, Roca Junyent, Garrigues, Pérez-Ayala o Pérez Llorca, pero ahora la práctica se ha empezado a extender a bu-

fetes medianos y pequeños e incluso la han adoptado profesionales del Derecho a título personal. El estallido de esta práctica solidaria en el mundo de la abogacía es tal que ha propiciado la creación de la Fundación Pro Bono España, que engloba a 49 despachos de abogados punteros y a asesorías jurídicas de empresas influyentes, como Iberdrola, Enagas, Repsol, Sacyr o la aseguradora Zúrich. Esta organización sin ánimo de lucro tiene como objetivo «coordinar y promover el trabajo y cultura *pro bono* con el fin de fortalecer» a entidades del tercer sector «a través del Derecho», como «herramienta transformadora y multiplicadora del impacto social», según reza su postulado. La fundación actúa como intermediaria entre entidades sociales que necesitan asistencia legal y abogados con capacidad de colaborar desinteresadamente con ellas.

«El *pro bono* no es más que ofrecer y garantizar el acceso a la justicia a todos los ciudadanos sin obtener una retribución económica, labor que los abogados hemos hecho toda la vida a nivel individual. Con la entrada en España de los grandes despachos estadounidenses y británicos en los 90, esta práctica se ha ido trasladando años después a los bufetes españoles», explica Natàlia Martí, diputada de la junta de gobierno del Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona (ICAB). Las grandes firmas españolas del sector se reestructuraron como empresas, con diferentes departamentos, para optimizar recursos y ser más competitivos, y ahí aprovecharon para crear divi-

siones o áreas de acción social desde las que aplicar el *pro bono* para los colectivos más vulnerables.

«La abogacía no es solo una profesión liberal, sino que también es esencial para garantizar el acceso a la justicia que, al final, es un derecho fundamental de los ciudadanos. Por lo tanto, el abogado tiene, o debería tener, un deber ético y legal de de-

fender los derechos, incluso cuando no comporten una retribución económica. Evidentemente, es una función voluntaria, a su vez muy intrínseca con el deber ético del abogado, que contribuye al Estado de derecho», asegura Martí. «El *pro bono* se pone al servicio de los que más lo necesitan y ayuda a conseguir la justicia social, equilibrar de-

sigualdades y asegurar derechos; y comporta empatía y humanidad, que al final fomenta el acercamiento a las realidades más vulnerables», añade esta abogada.

Cuatrecasas es uno de los despachos españoles que más ha potenciado el *pro bono*, con la colaboración de la Federación Pro Bono España, poniendo el foco en enti-

Rueda de prensa de Fátima Ofkir, con su abogada, Mónica Santiago (derecha), y Baltasar Garzón, en abril.

18 Julio, 2025

dades como la Confederación Autismo España.

El abogado socio de este bufete Valentín García González sostiene que la práctica *pro bono* en su despacho (se creó una unidad específica en 2008) «es multidisciplinar y promueve la participación de todos nuestros abogados y abogadas para atender las necesidades jurídicas de las entidades del tercer sector social». Su objetivo principal, precisa, es facilitar apoyo jurídico para que cumplan sus proyectos, «desarrollando con ello la dimensión social de la abogacía». En su caso, esta labor tiene una dimensión internacional, pues también la desarrolla en Portugal, México, Colombia, Perú y Chile.

Tanto este despacho como los otros consultados por este diario analizan y valoran caso a caso cuando les llega una petición. «Se trabaja igual que en otros casos y con la

misma calidad», subraya. En Cuatrecasas, cuando llega una petición *pro bono* un equipo de seis personas se reúnen para valorarlo y decidir si participan en el proyecto.

La firma Molins Defensa Penal asume casos *pro bono* a través de la Universitat Pompeu Fabra y de en-

Es «una forma de colaboración con la Administración de Justicia», dice Paz Vallés, de la firma Molins Defensa Penal

tidades del tercer sector que ayudan a personas sin hogar a salir de su situación. «Estas personas suelen arrastrar procedimientos penales vinculados a drogas, peleas o en algunos casos malos tratos en el ámbito familiar», afirma Paz Vallés, abogada de este despacho. Aquí, ante una petición *pro bono*, se valo-

ra si «la situación exige o merece una asistencia jurídica que implique un compromiso con la sociedad» por parte del bufete. Los letrados asumen esta labor de forma absolutamente desinteresada. Según Vallés, también es «una forma de colaboración con la Administración

de Justicia, que siempre ve con buenos ojos que podamos brindar nuestra ayuda de forma altruista en asuntos complicados».

El abogado penalista barcelonés Andrés Maluenda también desarrolla esta práctica en el despacho. «En enero de 2023 fundamos Maluenda Social con un equipo especializado y colaboramos con distintas asociaciones y fundaciones sin ánimo de lucro. De esta forma, conseguimos llegar a quienes realmente necesitan una representación jurídica de alto nivel pero no disponen de recursos», asegura en letrado. Entre los beneficiarios está la Fundación Adecco, PDA Bulling y Grup Som Via.

Caso mediático

Uno de los casos *pro bono* más mediáticos lo ha llevado el despacho Vosseler Abogados, y en concreto su directora ejecutiva Mónica Santiago: se trata de la liberación de Fátima Ofkir, la joven de L'Hospitalet de Llobregat encarcelada durante años en Omán por presunto tráfico de droga. Pero este bufete ha llevado muchos otros vinculados con accidentes de tráfico, *bullying* o agresiones sexuales. De nuevo, el compromiso social está detrás de esta práctica. «Es la necesidad de los profesionales del despacho de contribuir desinteresadamente a nuestra sociedad, contribuyendo a fomentar el compromiso social y huir del individualismo ególatra que se impone».

El fundador de este despacho, Daniel Vosseler, ha sido el que ha transmitido a su equipo esa filosofía que él mismo ha cultivado. Como resume Santiago, «la empatía hacia los colectivos o personas más vulnerables hacen que nuestra profesión cobre sentido y vaya más allá del compromiso estrictamente jurídico para generar un impacto que llegue a transformarse en valores sociales como humanidad, compasión y generosidad». ■

Jordi Otix